UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

19 päivänä syyskuuta 2013 *

Direktiivi 2005/29/EY — Sopimattomat kaupalliset menettelyt — Myyntiesite, jossa on virheellinen tieto — Luonnehtiminen ”harhaanjohtavaksi kaupalliseksi menettelyksi” — Tilanne, jossa elinkeinonharjoittajaa ei voida moittia siitä, ettei hän olisi noudattanut huolellisuusvelvoitetta

Asiassa C-435/11,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Oberster Gerichtshof (Itävalta) on esittänyt 5.7.2011 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 26.8.2011, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

CHS Tour Services GmbH

vastaan

Team4 Travel GmbH,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Tizzano sekä tuomarit M. Berger, A. Borg Barthet, E. Levits ja J.-J. Kasel (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: N. Wahl,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— CHS Tour Services GmbH, edustajanaan Rechtsanwalt E. Köll,

— Team4 Travel GmbH, edustajanaan Rechtsanwalt J. Stock,

— Itävallan hallitus, asiamiehenään A. Posch,

— Saksan hallitus, asiamiehinään T. Henze ja J. Kemper,

— Italian hallitus, asiamiehenään G. Palmieri, avustajanaan avvocato dello Stato M. Russo,

— Unkarin hallitus, asiamiehinään M. Z. Fehér, K. Szíjjártó ja Z. Biró-Tóth,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

— Puolan hallitus, asiamiehenään B. Majczyna,

— Ruotsin hallitus, asiamiehinään K. Petkovska ja U. Persson,

— Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään S. Ossowski,

— Euroopan komissio, asiamiehenään S. Grünheid,

kuultuaan julkisasiamiehen 13.6.2013 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee sopimattomista elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisistä kaupallisista menettelyistä sisämarkkinoilla ja neuvoston direktiivin 84/450/ETY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 97/7/EY, 98/27/EY ja 2002/65/EY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2006/2004 muuttamisesta 11.5.2005 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/29/EY (sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskeva direktiivi) (EUVL L 149, s. 22) tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat CHS Tour Services GmbH (jäljempänä CHS) ja Team4 Travel GmbH (jäljempänä Team4 Travel) ja jossa on kyse mainosesitteestä, jossa on virheellinen tieto.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

3 Sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevan direktiivin johdanto-osan 6–8, 11–14 sekä 17 ja 18 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(6) Tällä direktiivillä lähennetään jäsenvaltioiden lait, jotka koskevat kuluttajien taloudellisia etuja välittömästi vahingoittavia – – sopimattomia kaupallisia menettelyjä, sopimaton mainonta mukaan lukien. – – Sen soveltamis- tai vaikutusalaan eivät kuulu sellaiset kansalliset lait, jotka koskevat sopimattomia kaupallisia menettelyjä, jotka vahingoittavat ainoastaan kilpailijoiden taloudellisia etuja tai jotka liittyvät elinkeinonharjoittajien välisiin liiketapahtumiin. – –

(7) Tässä direktiivissä puututaan kaupallisiin menettelyihin, joilla pyritään välittömästi vaikuttamaan kuluttajien kaupallisiin ratkaisuihin suhteessa tuotteisiin. – –

(8) Tällä direktiivillä suojellaan nimenomaisesti kuluttajien taloudellisia etuja elinkeinonharjoittajien sopimattomilta kaupallisilta menettelyiltä. – –

– –

(11) Pitkälle menevällä lähentymisellä, joka toteutetaan lähentämällä tällä direktiivillä kansalliset säännökset, päästään korkeatasoiseen yhteiseen kuluttajansuojaan. Tässä direktiivissä vahvistetaan yksi kuluttajien taloudellista käyttäytymistä vääristävien sopimattomien kaupallisten menettelyjen yleinen kielto. – –

(12) Yhdenmukaistaminen tuo tuntuvasti lisää oikeusvarmuutta sekä kuluttajien että elinkeinonharjoittajien osalta. Sekä kuluttajat että elinkeinonharjoittajat voivat luottaa yhtenäisiin, hyvin määriteltyihin oikeuskäsitteisiin perustuviin sääntelypuitteisiin, joilla säädellään sopimattomien kaupallisten menettelyjen kaikkia näkökohtia Euroopan unionissa. – –

(13) Jotta yhteisön tavoitteet saavutetaan sisämarkkinoiden esteet poistamalla, on tarpeen korvata jäsenvaltioiden erilaiset voimassa olevat yleislausekkeet ja oikeusperiaatteet. Tässä direktiivissä vahvistetun yhden yhteisen yleiskiellon piiriin kuuluvat siksi kuluttajien taloudellista käyttäytymistä vääristävät sopimattomat kaupalliset menettelyt. – – Yleiskieltoa täydentävät säännöt, jotka koskevat kahta selvästi yleisintä kaupallisten menettelyjen tyyppiä eli harhaanjohtavia kaupallisia menettelyjä ja aggressiivisia kaupallisia menettelyjä.

(14) On suotavaa, että harhaanjohtaviin kaupallisiin menettelyihin kuuluvat ne menettelyt, harhaanjohtava mainonta mukaan lukien, jotka kuluttajaa harhauttamalla estävät häntä tekemästä perustellun ja täten tehokkaan valinnan. – –

– –

(17) Oikeusvarmuuden lisäämiseksi on suotavaa nimetä ne kaupalliset menettelyt, joita pidetään kaikissa olosuhteissa sopimattomina. Liitteessä I on sen vuoksi täydellinen luettelo kaikista kyseisistä menettelyistä. Nämä ovat ainoat kaupalliset menettelyt, joita voidaan pitää sopimattomina ilman 5–9 artiklan säännöksiin perustuvaa tapauskohtaista arviointia. – –

(18) – – Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti ja direktiiviin sisältyvän suojelun tehokkaan soveltamisen mahdollistamiseksi tässä direktiivissä otetaan mittapuuksi yhteisöjen tuomioistuimen tulkinnan mukainen valistunut, kohtuullisen tarkkaavainen ja huolellinen keskivertokuluttaja, ottaen huomioon sosiaaliset, kulttuuriset ja kielelliset tekijät – –”

4 Mainitun direktiivin 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tämän direktiivin tarkoituksena on tukea sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa ja saavuttaa korkeatasoinen kuluttajansuoja lähentämällä jäsenvaltioiden lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset, jotka koskevat kuluttajien taloudellisia etuja vahingoittavia sopimattomia kaupallisia menettelyjä.”

5 Saman direktiivin 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

– –

b) ’elinkeinonharjoittajalla’ luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka tämän direktiivin alaan kuuluvissa kaupallisissa menettelyissä toimii tarkoituksessa, joka liittyy hänen elinkeino-, liike-, käsiteollisuus- tai ammattitoimintaansa, ja elinkeinonharjoittajan nimissä tai puolesta toimivaa henkilöä;

c) ’tuotteella’ tavaraa tai palvelua – –;

d) ’elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisillä kaupallisilla menettelyillä’ (jäljempänä myös ’kaupallisilla menettelyillä’) elinkeinonharjoittajan tointa, mainitsematta jättämistä, käyttäytymistä tai edustamista, kaupallista viestintää, mukaan lukien mainontaa ja markkinointia, joka liittyy välittömästi tuotteen myynnin edistämiseen, myymiseen tai toimittamiseen kuluttajille;

– –

h) ’huolellisella ammatinharjoittamisella’ sellaista erikoistaidon ja huolellisuuden tasoa, jota elinkeinonharjoittajan voidaan kohtuudella odottaa osoittavan kuluttajia kohtaan ja joka vastaa rehellistä markkinatapaa ja/tai vilpittömässä mielessä toimimisen yleistä periaatetta elinkeinonharjoittajan toimialalla;

– –”

6 Sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevan direktiivin 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Tätä direktiiviä sovelletaan 5 artiklassa tarkoitettuihin elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisiin sopimattomiin kaupallisiin menettelyihin ennen jotakin tuotetta koskevaa liiketointa ja sen jälkeen.

2. Tällä direktiivillä ei rajoiteta sopimusoikeutta – –”

7 Mainitun direktiivin 5 artiklan, jonka otsikko on ”Sopimattomien kaupallisten menettelyjen kieltäminen”, sanamuoto on seuraava:

”1. Sopimattomat kaupalliset menettelyt ovat kiellettyjä.

2. Kaupallinen menettely on sopimaton, mikäli:

a) se on huolellisen ammatinharjoittamisen vaatimusten vastainen;

ja

b) se vääristää olennaisesti tai on omiaan vääristämään olennaisesti menettelyn saavutettavissa tai kohteena olevan keskivertokuluttajan tai, kun kaupallinen menettely on suunnattu tietylle kuluttajaryhmälle, ryhmään kuuluvan keskivertohenkilön taloudellista käyttäytymistä tuotteeseen nähden.

– –

4. Sopimattomia ovat erityisesti kaupalliset menettelyt, jotka ovat:

a) harhaanjohtavia 6 ja 7 artiklassa esitetyn mukaisesti;

tai

b) aggressiivisia 8 ja 9 artiklassa esitetyn mukaisesti.

5. Liitteessä I on luettelo niistä kaupallisista menettelyistä, joita pidetään kaikissa olosuhteissa sopimattomina. Samaa luetteloa on sovellettava kaikissa jäsenvaltioissa, ja sitä voidaan muuttaa ainoastaan muuttamalla tätä direktiiviä.”

8 Kuten sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevan direktiivin 6 ja 7 artiklan otsikoista ilmenee, niissä määritellään ”harhaanjohtavat toimet” ja ”harhaanjohtavat mainitsematta jättämiset”.

9 Mainitun direktiivin 6 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Kaupallista menettelyä pidetään harhaanjohtavana, jos se sisältää virheellistä tietoa ja on siten totuuden vastainen tai jos se millään tavoin, yleinen esitystapa mukaan luettuna, harhauttaa tai on omiaan harhauttamaan keskivertokuluttajaa, vaikka tieto olisikin tosiasiallisesti virheetön jonkin seuraavassa esitetyn seikan osalta, ja jos se joka tapauksessa saa tai todennäköisesti saa hänet tekemään kaupallisen ratkaisun, jota hän ei muuten olisi tehnyt:

a) tuotteen olemassaolo tai sen luonne;

b) tuotteen pääominaisuudet, kuten sen saatavuus, edut, – –

– –”

10 Saman direktiivin 8 ja 9 artikla koskevat aggressiivisia kaupallisia menettelyjä sekä häirinnän, pakottamisen ja sopimattoman vaikuttamisen käyttämistä.

Itävallan oikeus

11 Sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskeva direktiivi on Itävallassa pantu täytäntöön 12.12.2007 alkaen sopimattoman kilpailun estämisestä annetulla liittovaltion lailla vuodelta 1984 (Bundesgesetz gegen den unlauteren Wettbewerb 1984; BGBl. 448/1984), sellaisena kuin sitä sovellettiin muutettuna pääasiaan (BGBl. I, 79/2007).

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

12 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että CHS ja Team4 Travel ovat kummatkin itävaltalaisia yhtiöitä, joilla on Innsbruckissa (Itävalta) keskenään kilpailevia matkatoimistoja, jotka järjestävät ja myyvät Yhdistyneestä kuningaskunnasta tuleville kouluryhmille hiihtokursseja ja talvilomia Itävallassa.

13 Ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa vastapuolena oleva Team4 Travel luonnehti vuoden 2012 talvilomakautta koskevassa englanninkielisessä myyntiesitteessään tiettyjä majoitusliikkeitä ilmaisulla ”yksinoikeus”, joka tarkoitti sitä, että kysyeessä olevilla hotelleilla oli pysyvä sopimussuhde Team4 Traveliin eikä mikään muu matkanjärjestäjä voinut tarjota niitä mainittuina ajankohtina. Tuo vuodepaikkakiintiöiden yksinomaista varaamista Team4 Travelille koskeva mainінta oli myös jälkimmäisen hinnastossa.

14 Team4 Travel oli tehnyt vuonna 2012 nimenomaisten ajanjaksojen osalta sopimuksia, jotka koskivat vuodepaikkakiintiöitä useissa majoitusliikkeissä. Team4 Travelin johtaja oli kyseisiä sopimuksia tehdessään varmistanut noilta liikkeiltä, etteivät muut matkanjärjestäjät olleet tehneet mitään ennakkovarausta. Hän oli myös huolehtinut siitä, etteivät asianomaiset hotellit voi käytettävissä olevan kapasiteetin perusteella ottaa kyseessä olevien ajanjaksojen aikana vastaan mitään muuta järjestettyä matkaryhmää. Mainituissa sopimuksissa oli lauseke, jonka mukaan jaetut huonekiintiöt olivat täysin Team4 Travelin käytettävissä eivätkä kyseiset majoitusliikkeet voineet poiketa sopimuksesta, jolleivät ne olleet saaneet siihen Team4 Travelin kirjallista lupaa. Team4 Travel oli lisäksi varmistaakseen itselleen yksinoikeuden sopinut kyseisten hotellien kanssa oikeudesta sopimuksen päättämiseen ja sopimussakoista.

15 Tämän jälkeen myös CHS varasi itselleen vuodepaikkakiintiöitä samoissa majoitusliikkeissä ja samoina ajankohtina kuin Team4 Travel. Kyseessä olevat hotellit ovat siis loukanneet sopimusvelvoitteitaan Team4 Traveliin nähden.

16 Team4 Travel, joka ei ollut tietoinen siitä, että CHS oli tehnyt sen kanssa kilpailevia ennakkovarauksia, levitti vuoden 2010 syyskuussa myyntiesitteitään ja hinnastoaan vuoden 2012 talven osalta.

17 CHS:n mukaan noissa asiakirjoissa oleva yksinoikeutta koskeva lausuma oli ristiriidassa sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevan kiellon kanssa. Se vaati siis Landesgericht Innsbruckia kieltämään turvaamistoimimääräyksellä Team4 Travelia ilmoittamasta matkatoimistotoiminnassaan, että nimenomaisina ajankohtina tietyt majoituspaikat oli mahdollista varata vain sen välityksellä, koska kyseinen tieto oli virheellinen, sillä näihin samoihin liikkeisiin voidaan tehdä varauksia myös CHS:n välityksellä.

18 Team4 Travel väittää sitä vastoin, että se on yhtäältä harjoittanut ammattiaan huolellisesti esitteitä laatiessaan ja että se ei toisaalta ollut esitteiden lähettämisajankohtaan saakka tietoinen CHS:n ja kyseisten hotellien välillä tehdyistä sopimuksista, joten se ei ole syyllistynyt mihinkään sopimattomaan kaupalliseen menettelyyn.

19 Landesgericht Innsbruck hylkäsi 30.11.2010 antamallaan määräyksellä CHS:n vaatimuksen sillä perusteella, että sen riitauttama yksinoikeutta koskeva väittämä oli perusteltu, kun otetaan huomioon Team4 Travelin aikaisemmin tekemät ennakkovarausta koskevat sopimukset, joita ei voitu päättää.

20 CHS:n Oberlandesgericht Innsbruckiin tekemän valituksen johdosta Oberlandesgericht Innsbruck vahvisti mainitun Landesgericht Innsbruckin antaman määräyksen 13.1.2011 antamallaan määräyksellä sillä perusteella, ettei kyse ollut sopimattomasta kaupallisesta menettelystä, koska Team4 Travel oli noudattanut huolellisen ammatinharjoittamisen vaatimuksia varmistaessaan yksinoikeuteen perustuvat ennakkovarausmahdollisuudet, joista oli neuvoteltu kyseisten hotellien kanssa. Oberlandesgericht Innsbruck oli sitä mieltä, että Team4 Travel saattoi legitiimisti olettaa, että kyseiset hotellit noudattavat sopimusvelvoitteitaan.

21 CHS teki Revision-valituksen Oberster Gerichtshofiin.

22 Oberster Gerichtshof huomauttaa, että sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevan direktiivin 5 artiklan 2 kohdan mukaan kaupallinen menettely on sopimaton, jos kaksi kumulatiivista edellytystä on täyttynyt eli jos kyseinen menettely on huolellisen ammatinharjoittamisen vaatimusten vastainen (5 artiklan 2 kohdan a alakohta) ja jos se vääristää olennaisesti tai on omiaan vääristämään olennaisesti keskivertokuluttajan taloudellista käyttäytymistä tuotteeseen nähden (5 artiklan 2 kohdan b alakohta).

23 Saman direktiivin 6 artiklan 1 kohtaan ja 8 artiklaan on otettu kuitenkin vain jälkimmäinen näistä edellytyksistä, eikä niissä viitata nimenomaisesti kyseisen direktiivin 5 artiklan 2 kohdan a alakohdassa vahvistettuun vaatimukseen.

24 Oberster Gerichtshofin mielestä on siis pohdittava sitä, onko unionin lainsäätäjä sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevan direktiivin 6 ja 7 artiklassa tarkoitetun harhaanjohtavan menettelyn sekä 8 ja 9 artiklassa tarkoitetun agressiivisen menettelyn osalta nojautunut olettamaan, jonka mukaan kyse on automaattisesti huolellisen ammatinharjoittamisen velvoitteen noudattamatta jättämisestä, vai onko ammatinharjoittajalla sitä vastoin oikeus osoittaa tapauskohtaisesti, ettei se ole laiminlyönyt huolellisuusvelvoitettaan.

25 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan johdonmukaisuus puoltaa tätä jälkimmäistä tulkintaa. Jos näet – kuten käsiteltävässä tapauksessa – yleistä säännöstä (mainitun direktiivin 5 artiklan 2 kohta) täsmennetään erityissäännöillä (saman direktiivin 6 artikla ja sitä seuraavat artiklat) ilman, että näillä jälkimmäisillä poiketaan nimenomaisesti ensin mainitusta säännöksestä, ei voida katsoa, että lainsäätäjän tarkoituksena on ollut sivuuttaa toinen näistä yleisen oikeussäännön olennaisista tekijöistä.

26 Tämän perusteella Oberster Gerichtshof päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko [sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevan direktiivin] 5 artiklaa tulkittava siten, ettei direktiivin 5 artiklan 4 kohdassa tarkoitettujen harhaanjohtavien kaupallisten menettelyjen tapauksessa voida tutkia erikseen [tuon saman direktiivin] 5 artiklan 2 kohdan a alakohtaan sisältyviä arviointiperusteita?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

27 Alustavasti on huomautettava, että sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevan direktiivin 2 artiklan d alakohdassa määritellään erityisen laajaa sanamuotoa käyttäen, että kaupallisen menettelyn käsitteellä tarkoitetaan ”elinkeinonharjoittajan tointa, mainitsematta jättämistä, käyttäytymistä tai edustamista, kaupallista viestintää, mukaan lukien mainontaa ja markkinointia, joka liittyy välittömästi tuotteen myynnin edistämiseen, myymiseen tai toimittamiseen kuluttajille” (ks. mm. yhdistetyt asiat C-261/07 ja C-299/07, VTB-VAB ja Galatea, tuomio 23.4.2009, Kok., s. I-2949, 49 kohta; asia C-304/08, Plus Warenhandelsgesellschaft, tuomio 14.1.2010, Kok., s. I-217, 36 kohta ja asia C-540/08, Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag, tuomio 9.11.2010, Kok., s. I-10909, 17 kohta). Lisäksi saman direktiivin 2 artiklan c alakohdan mukaan direktiivissä tarkoitettu käsite ”tuote” kattaa myös palvelut.

28 Kuten ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, pääasiassa kyseessä oleva tieto, jonka matkatoimisto esitti myyntiesitteissä, joissa kouluryhmille tarjotaan hiihtokursseja ja talvilomia, koskee yksinoikeutta, jonka elinkeinonharjoittaja, tässä tapauksessa Team4 Travel, väittää omaavansa mainittuina ajankohtina tiettyjen majoitusliikkeiden osalta.

29 Tällainen tieto, jonka mukaan tietyt majoituspaikat olivat saatavissa yksinomaan Team4 Travelin kautta eikä niitä näin ollen voitu varata toisen elinkeinonharjoittajan välityksellä, koskee sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevan direktiivin 6 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetulla tavalla tuotteen saatavuutta.

30 Tämän perusteella yksinoikeutta koskeva tieto, johon Team4 Travel on vedonnut, on kiistatta mainitun direktiivin 2 artiklan d alakohdassa tarkoitettu kaupallinen menettely, ja siihen on siis sovellettava direktiivissä vahvistettuja vaatimuksia.

31 Tämän täsmennyksen jälkeen on todettava, että Oberster Gerichtshofin esittämä kysymys koskee pelkästään sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevan direktiivin 5 artiklan tulkintaa.

32 Tuo sama tuomioistuin on kuitenkin ennakkoratkaisupyynnössään todennut, että Team4 Travelin levittämissä esitteissä oleva yksinoikeutta koskeva tieto on objektiivisesti virheellinen ja se siis merkitsee keskivertokuluttajan kannalta harhaanjohtavaa kaupallista menettelyä, sellaisena kuin siitä säädetään mainitun direktiivin 6 artiklan 1 kohdassa.

33 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii myös sitä, onko mainitun 6 artiklan 1 kohdan soveltamiseksi ja Team4 Travelin menettelyn luonnehtimiseksi tuossa säännöksessä tarkoitetulla tavalla ”harhaanjohtavaksi” kyseistä menettelyä riittävää tutkia pelkästään mainitussa säännöksessä vahvistettujen arviointiperusteiden kannalta, jotka mainitun tuomioistuimen toteamusten mukaan ovat täyttyneet käsiteltävässä asiassa, vai onko lisäksi sitä vastoin tarkastettava, onko myös kaupallisen menettelyn huolellisen ammatinharjoittamisen vaatimusten vastaisuutta koskeva edellytys, sellaisena kuin siitä säädetään saman direktiivin 5 artiklan 2 kohdan a alakohdassa, täyttynyt, mikä ei ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan ole kuitenkaan tilanne käsiteltävässä tapauksessa, koska asianomainen matkatoimisto on tehnyt kaikkensa taatakseen yksinoikeuden, johon se vetoaa myyntiesitteissään.

34 Nyt käsiteltävän ennakkoratkaisupyynnön on toisin sanoen ymmärrettävä koskevan sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevan direktiivin 6 artiklan 1 kohdan tulkintaa sekä kyseisen säännöksen ja tuon direktiivin 5 artiklan 2 kohdan välistä mahdollista suhdetta. Sillä pyritään siis lähinnä määrittämään, onko tuomioistuimen, jossa asia on vireillä, tarkastettava tilanteessa, jossa kaupallinen menettely täyttää jo kaikki direktiivin 6 artiklan 1 kohdassa vahvistetut arviointiperusteet, jotta se voidaan luonnehtia kyseisessä säännöksessä tarkoitetuksi harhaanjohtavaksi menettelyksi, kuitenkin se, onko tällainen menettely saman direktiivin 5 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitetulla tavalla myös huolellisen ammatinharjoittamisen vaatimusten vastainen, ennen kuin se voi katsoa sen sopimattomaksi ja siis kieltää sen kyseisen 5 artiklan 1 kohdan perusteella.

35 Tässä yhteydessä on huomautettava, että unionin tuomioistuin on jo mainitun direktiivin 5 artiklan osalta todennut useaan otteeseen, että kyseisessä artiklassa, jonka 1 kohdassa vahvistetaan periaate, jonka mukaan sopimattomat kaupalliset menettelyt ovat kiellettyjä, esitetään merkitykselliset arviointiperusteet tämän sopimattomuuden määrittämiseksi (ks. em. yhdistetyt asiat VTB-VAB ja Galatea, tuomion 53 kohta; em. asia Plus Warenhandelsgesellschaft, tuomion 42 kohta ja em. asia Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag, tuomion 31 kohta).

36 Mainitun artiklan 2 kohdan mukaan kaupallinen menettely on siten sopimaton, mikäli se on huolellisen ammatinharjoittamisen vaatimusten vastainen ja mikäli se vääristää olennaisesti tai on omiaan vääristämään olennaisesti keskivertokuluttajan taloudellista käyttäytymistä tuotteeseen nähden (em. yhdistetyt asiat VTB-VAB ja Galatea, tuomion 54 kohta; em. asia Plus Warenhandelsgesellschaft, tuomion 43 kohta ja em. asia Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag, tuomion 32 kohta).

37 Sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevan direktiivin 5 artiklan 4 kohdassa määritetään lisäksi kaksi täsmällistä sopimattomien kaupallisten menettelyjen ryhmää, jotka ovat saman direktiivin 6 ja 7 artiklassa yksilöityjen arviointiperusteiden mukaiset ”harhaanjohtavat menettelyt” sekä 8 ja 9 artiklassa yksilöityjen arviointiperusteiden mukaiset ”aggressiiviset menettelyt” (em. yhdistetyt asiat VTB-VAB ja Galatea, tuomion 55 kohta; em. asia Plus Warenhandelsgesellschaft, tuomion 44 kohta ja em. asia Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag, tuomion 33 kohta).

38 Lopuksi on todettava, että sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevan direktiivin liitteessä I luetellaan tyhjentävästi ne 31 kaupallista menettelyä, joita kyseisen direktiivin 5 artiklan 5 kohdan nojalla pidetään ”kaikissa olosuhteissa” sopimattomina. Kuten direktiivin johdanto-osan 17 perustelukappaleessa nimenomaisesti täsmennetään, nämä ovat näin ollen ainoat kaupalliset menettelyt, joita voidaan pitää sopimattomina ilman saman direktiivin 5–9 artiklan säännöksiin perustuvaa tapauskohtaista arviointia (em. yhdistetyt asiat VTB-VAB ja Galatea, tuomion 56 kohta; em. asia Plus Warenhandelsgesellschaft, tuomion 45 kohta ja em. asia Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag, tuomion 34 kohta).

39 Tässä yhteydessä on korostettava, että mainitun direktiivin 5 artiklan 4 kohdan mukaan kaupalliset menettelyt ovat sopimattomia silloin, kun ne osoittautuvat harhaanjohtaviksi kyseisen direktiivin 6 ja 7 artiklassa ”esitetyn mukaisesti” tai agressiivisiksi kyseisen direktiivin 8 ja 9 artiklassa ”esitetyn mukaisesti”, ja tuo ilmaisu antaa ymmärtää, että asianomaisen menettelyn harhaanjohtavuus tai agressiivisuus riippuu vain menettelyn arvioimisesta pelkästään näissä jälkimmäisissä artikloissa esitettyjen arviointiperusteiden nojalla. Tätä tulkintaa tukee se, että kyseinen 4 kohta ei sisällä mitään viittausta mainitun 5 artiklan 2 kohdassa oleviin yleisempiin arviointiperusteisiin.

40 Mainitun 4 kohdan alussa on lisäksi ilmaisu ”erityisesti”, ja sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevan direktiivin johdanto-osan 13 perustelukappaleessa täsmennetään tältä osin, että ”direktiivissä vahvistet[tua] –– yleiskiel[toa] –– täydentävät säännöt, jotka koskevat kahta selvästi yleisintä kaupallisten menettelyjen tyyppiä eli harhaanjohtavia kaupallisia menettelyjä ja aggressiivisia kaupallisia menettelyjä”. Tästä seuraa, että kyseisen direktiivin perussääntö, jonka mukaan sopimattomat kaupalliset menettelyt ovat kiellettyjä, kuten mainitun direktiivin 5 artiklan 1 kohdassa säädetään, on pantu täytäntöön ja konkretisoitu erityisemmillä säännöksillä, jotta voidaan asianmukaisesti ottaa

huomioon se riski, joka kuluttajille aiheutuu näistä kahdesta kaikkein useimmin esille tulevasta esimerkkitapauksesta eli harhaanjohtavista kaupallisista menettelyistä ja aggressiivisista kaupallisista menettelyistä.

41 Unionin tuomioistuin on jo todennut mainitun direktiivin 6 ja 7 sekä 8 ja 9 artiklan osalta, että harhaanjohtavat tai aggressiiviset menettelyt ovat näiden säännösten nojalla kiellettyjä, mikäli ne niiden ominaisuudet ja asiayhteys huomioon ottaen saavat tai todennäköisesti saavat keskivertokuluttajan tekemään kaupallisen ratkaisun, jota hän ei muuten olisi tehnyt (em. yhdistetyt asiat VTB-VAB ja Galatea, tuomion 55 kohta). Unionin tuomioistuimen mukaan tällaisten menettelyjen kieltäminen ei siis riipu mistään muista kuin kyseisissä artikloissa esitetyistä arviointiperusteista.

42 Sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevan direktiivin 6 artiklan 1 kohdasta, josta pääasiassa on kyse, on erityisesti huomautettava, että kyseisen säännöksen sanamuodon mukaan kaupallisen menettelyn harhaanjohtavuus riippuu yksinomaan siitä, että menettely on totuudenvastainen, koska se sisältää virheellistä tietoa, tai että se on yleisesti omiaan harhauttamaan keskivertokuluttajaa muun muassa tuotteen tai palvelun luonteen tai sen pääominaisuuksien osalta ja se on tästä syystä omiaan saamaan tuon kuluttajan tekemään kaupallisen ratkaisun, jota hän ei tällaisen menettelyn puuttuessa olisi tehnyt. Kun menettelyllä on nämä omaisuudet, sitä ”pidetään” harhaanjohtavana ja näin ollen kyseisen direktiivin 5 artiklan 4 kohdan nojalla sopimattomana, ja se on kiellettävä tuon saman artiklan 1 kohdan perusteella.

43 On siis todettava, että harhaanjohtavan kaupallisen menettelyn tunnusmerkistö, sellaisena kuin se esitetään sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevan direktiivin 6 artiklan 1 kohdassa ja kuin ne on palautettu mieliin edeltävässä kohdassa, on laadittu olennaisilta osin sopimattomien kaupallisten menettelyjen adressaattina olevan kuluttajan näkökulmasta katsottuna (ks. vastaavasti asia C-122/10, Ving Sverige, tuomio 12.5.2011, Kok., s. I-3903, 22 ja 23 kohta) ja se vastaa lähinnä tällaista menettelyä luonnehtivaa jälkimmäistä edellytystä, sellaisena kuin se on esitetty kyseisen direktiivin 5 artiklan 2 kohdan b alakohdassa. Mainitussa 6 artiklan 1 kohdassa ei sitä vastoin mainita kyseisen direktiivin 5 artiklan 2 kohdan a alakohdassa olevaa edellytystä, joka koskee menettelyn huolellisen ammatinharjoittamisen vaatimusten vastaisuutta ja joka liittyy elinkeinonharjoittajan vaikutuspiiriin.

44 Myöskään unionin tuomioistuin ei viitannut tähän jälkimmäiseen edellytykseen, kun se tutki asiassa C-453/10, Pereničová ja Perenič, 15.3.2012 antamassaan tuomiossa (40 ja 41 kohta) sitä, missä määrin mainitun tuomion taustalla olleessa asiassa kyseessä ollut kaupallinen menettely voitiin luonnehtia sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevan direktiivin 6 artiklan 1 kohdan nojalla ”harhaanjohtavaksi”.

45 Edellä esitetystä ilmenee, että kun otetaan huomioon mainitun direktiivin 5 artiklan ja 6 artiklan 1 kohdan sanamuoto ja rakenne sekä kyseisen direktiivin systematiikka, kaupallista menettelyä on pidettävä noista säännöksistä jälkimmäisessä tarkoitetulla tavalla ”harhaanjohtavana”, jos siinä luetellut arviointiperusteet täyttyvät, eikä ole tarpeen tarkastaa, onko myös edellytys, joka koskee kyseisen menettelyn huolellisen ammatinharjoittamisen vaatimusten vastaisuutta ja josta säädetään tuon direktiivin 5 artiklan 2 kohdan a alakohdassa, täyttynyt.

46 Edellä esitetty tulkinta on ainoa, jolla voidaan säilyttää sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevan direktiivin 6–9 artiklassa säädettyjen erityissääntöjen tehokas vaikutus. Jos näet kyseisten artiklojen soveltamisedellytykset olisivat samat kuin mainitun direktiivin 5 artiklan 2 kohdassa vahvistetut edellytykset, noilla artikloilla ei olisi enää mitään käytännön vaikutusta, vaikka niiden tarkoituksena on suojella kuluttajaa kaikkein yleisimmiltä sopimattomilta kaupallisilta menettelyiltä (ks. tämän tuomion 40 kohta).

47 Mainittua tulkintaa tukee lisäksi sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevalla direktiivillä tavoiteltu päämäärä, jona on kyseisen direktiivin johdanto-osan 23 perustelukappaleen mukaan taata korkeatasoinen yhteinen kuluttajansuoja yhdenmukaistamalla täysin säännöt, jotka koskevat yritysten sopimattomia kaupallisia menettelyjä kuluttajia kohtaan sopimaton mainonta mukaan lukien (ks. mm. em. asia Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag, tuomion 27 kohta), kun otetaan huomioon se, että omaksutulla tulkinnalla voidaan helpottaa kyseisen direktiivin 6 artiklan 1 kohdan tehokasta soveltamista niiden kuluttajien eduille suotuisalla tavalla, jotka ovat elinkeinonharjoittajan levittämiin mainosesitteisiin sisältyvien virheellisten tietojen adressaatteja.

48 Kaikkien edellä esitettyjen seikkojen perusteella kysymykseen on vastattava, että sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevaa direktiiviä on tulkittava siten, että silloin, kun kaupallinen menettely täyttää kaikki kyseisen direktiivin 6 artiklan 1 kohdassa vahvistetut arviointiperusteet, jotta se voidaan luonnehtia kuluttajan kannalta harhaanjohtavaksi menettelyksi, ei ole tarpeen tarkastaa, onko tällainen menettely saman direktiivin 5 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitetulla tavalla myös huolellisen ammatinharjoittamisen vaatimusten vastainen, jotta sitä voitaisiin pitää sopimattomana ja näin ollen mainitun direktiivin 5 artiklan 1 kohdan nojalla kiellettynä.

Oikeudenkäyntikulut

49 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Sopimattomista elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisistä kaupallisista menettelyistä sisämarkkinoilla ja neuvoston direktiivin 84/450/ETY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 97/7/EY, 98/27/EY ja 2002/65/EY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2006/2004 muuttamisesta 11.5.2005 annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2005/29/EY (sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskeva direktiivi) on tulkittava siten, että silloin, kun kaupallinen menettely täyttää kaikki kyseisen direktiivin 6 artiklan 1 kohdassa vahvistetut arviointiperusteet, jotta se voidaan luonnehtia kuluttajan kannalta harhaanjohtavaksi menettelyksi, ei ole tarpeen tarkastaa, onko tällainen menettely saman direktiivin 5 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitetulla tavalla myös huolellisen ammatinharjoittamisen vaatimusten vastainen, jotta sitä voitaisiin pitää sopimattomana ja näin ollen mainitun direktiivin 5 artiklan 1 kohdan nojalla kiellettynä.

Allekirjoitukset